

УДК 330.341.2:339.9(477)
JEL: F15; F63; O10
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-6-50-58>

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПІСЛЯВОЄННОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

©2026 ЛИХВАР В. В.

УДК 330.341.2:339.9(477)
JEL: F15; F63; O10

Лихвар В. В. Міжнародний досвід післявоєнної економічної реконструкції та його застосування в Україні

У статті досліджено міжнародний досвід післявоєнної економічної реконструкції та визначено можливості його адаптації до умов сучасного відновлення економіки України. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю формування ефективної моделі післявоєнного розвитку в умовах зростання гео економічної нестабільності, трансформації глобальних виробничих ланцюгів та обмеженості внутрішніх ресурсів. Метою статті є узагальнення ключових підходів до післявоєнної реконструкції економіки та обґрунтування напрямів їх адаптації для забезпечення стійкого економічного розвитку України. У процесі дослідження використано методи порівняльного аналізу, системного підходу, узагальнення та структурного аналізу міжнародного досвіду післявоєнного відновлення. Проаналізовано класичні моделі післявоєнної реконструкції, зокрема досвід Німеччини та Японії, а також сучасні підходи до відновлення економік, що постраждали від збройних конфліктів. Установлено, що ключовими чинниками успішного відновлення є ефективна державна політика, залучення міжнародної фінансової допомоги, проведення інституційних реформ, розвиток інфраструктури та інтеграція у світову економіку. Обґрунтовано, що сучасні концепції післявоєнної реконструкції передбачають не лише відновлення економіки, але й її структурну трансформацію на основі інноваційного розвитку, цифровізації та підвищення економічної стійкості. Особливу увагу приділено концепції «Build Back Better», яка забезпечує довгострокову конкурентоспроможність економіки. Визначено, що для України пріоритетними напрямками післявоєнного відновлення є інституційні реформи, активізація інвестиційної діяльності, модернізація інфраструктури та інтеграція у глобальні виробничі ланцюги. Доведено, що адаптація міжнародного досвіду має здійснюватися з урахуванням воєнних ризиків, гео економічних викликів та структурних особливостей національної економіки. Практична цінність дослідження полягає в можливості використання отриманих результатів при формуванні державної економічної політики та розробці стратегій післявоєнного відновлення України.

Ключові слова: післявоєнна економічна реконструкція; економіка України; міжнародний досвід; післявоєнне відновлення; інституційні реформи; глобальна економіка; економічна трансформація; інвестиції.

Табл.: 4. **Бібл.:** 30.

Лихвар Валерій В'ячеславович – генеральний директор ДП «Цептер Інтернаціональ Україна» (вул. Старонаводницька, 13б, офіс 24, 25, Київ, 01015, Україна)

E-mail: valeriylyhvar@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1475-2433>

UDC 330.341.2:339.9(477)
JEL: F15; F63; O10

Lykhvar V. V. The International Experience of Postwar Economic Reconstruction and Its Application in Ukraine

The article examines the international experience of postwar economic reconstruction and identifies opportunities for its adaptation to the conditions of Ukraine's economic recovery. The relevance of the study is substantiated by the need to develop an efficient model of postwar development under conditions of increasing geo-economic instability, transformation of global value chains, and limited domestic resources. The aim of the article is to generalize key approaches to postwar reconstruction and to substantiate directions for their adaptation in order to ensure sustainable economic development of Ukraine. The research is based on comparative analysis, systemic approach, generalization, and structural analysis of international reconstruction experience. The study analyzes classical models of postwar recovery, particularly the experience of Germany and Japan, as well as modern approaches to the reconstruction of economies affected by armed conflicts. It is determined that the key factors of successful recovery include efficient public policy, international financial support, institutional reforms, infrastructure development, and integration into the global economy. It is substantiated that modern approaches to reconstruction involve not only recovery but also structural transformation of the economy based on innovation, digitalization, and increased economic resilience. Special attention is given to the "Build Back Better" conception as a tool for long-term competitiveness. It is determined that the priority directions for Ukraine's postwar recovery include institutional reforms, investment activation, infrastructure modernization, and integration into global value chains. The study proves that the adaptation of international experience should consider war-related risks, geo-economic challenges, and structural features of the national economy. The practical significance of the study lies in the possibility of using the results in the formation of State economic policy and strategies for Ukraine's postwar recovery.

Keywords: postwar economic reconstruction; Ukrainian economy; international experience; postwar economic recovery; institutional reforms; global economy; economic transformation; investments.

Tabl.: 4. **Bibl.:** 30.

Lykhvar Valeriy V. – Chief Executive Officer of the SE "Zepter International Ukraine" (office 24, 25, 13b Staronavodnytska Str., Kyiv, 01015, Ukraine)

E-mail: valeriylyhvar@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1475-2433>

У сучасних умовах зростання геополітичної нестабільності та поширення збройних конфліктів питання післявоєнної економічної реконструкції набуває особливої актуальності. Історичний досвід відновлення економік країн після Другої світової війни, зокрема реалізація плану Маршалла, реконструкція економік Німеччини та Японії, засвідчує важливість поєднання зовнішньої фінансової підтримки, інституційних реформ та ефективної державної політики для забезпечення стійкого економічного зростання [2; 4; 8; 9].

У сучасній науковій літературі значна увага приділяється дослідженню механізмів відновлення економік країн, що постраждали від конфліктів, зокрема аналізу ролі міжнародних організацій, державних інститутів та макроекономічної стабілізації [10; 14; 22]. Водночас наголошується на важливості формування ефективних інституцій, які забезпечують прозорість управління, залучення інвестицій та відновлення економічної активності [15; 16; 18].

Окрему увагу в сучасних дослідженнях приділено концепції «відбудови краще, ніж було» (*Build Back Better*), що передбачає не лише відновлення зруйнованої інфраструктури, а й структурну модернізацію економіки, підвищення її стійкості та конкурентоспроможності [20; 23]. При цьому підкреслюється необхідність комплексного підходу до післявоєнної реконструкції, який включає економічні, соціальні та інституційні аспекти розвитку [21; 24].

Разом із тим, попри значну кількість досліджень, недостатньо розробленими залишаються питання адаптації міжнародного досвіду післявоєнної реконструкції до сучасних умов розвитку України, з урахуванням специфіки воєнних викликів, структурних особливостей національної економіки та інтеграційних процесів з Європейським Союзом [25; 26; 28]. Відсутність системного узагальнення міжнародних практик та їх прикладної адаптації ускладнює формування ефективної стратегії післявоєнного відновлення України, що зумовлює необхідність подальших наукових досліджень у даному напрямі.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Війна в Україні спричинила значні руйнування виробничої, транспортної та соціальної інфраструктури, що зумовило глибокі структурні дисбаланси в національній економіці та суттєве зниження економічної активності. За оцінками міжнародних організацій, масштаби втрат і потреби у відновленні вимірюються сотнями мільярдів доларів, що формує безпрецедентні виклики для державної економічної політики [25; 30].

У цих умовах ключового значення набуває формування ефективної моделі післявоєнної економічної реконструкції, яка має забезпечити не лише відновлення зруйнованих активів, а й створення передумов для довгострокового економічного зростання, структурної модернізації та інтеграції України у світову економіку. При цьому важливим є врахування міжнародного досвіду відбудови економік після воєнних конфліктів, що демонструє різні підходи до поєднання зовнішньої допомоги, внутрішніх реформ та інституційного розвитку [1; 3; 5].

Разом із тим, сучасні виклики, з якими стикається Україна, мають комплексний характер і включають не лише фізичні руйнування, а й трансформацію глобальних економічних процесів, зміну логістичних ланцюгів, посилення конкуренції за інвестиційні ресурси та необхідність забезпечення макроекономічної стабільності. Це вимагає адаптації перевірених міжнародних підходів до національних умов, з урахуванням інституційних обмежень, безпекових ризиків та стратегічних пріоритетів розвитку держави [16; 19; 23].

Таким чином, проблема формування ефективної стратегії післявоєнної економічної реконструкції України набуває особливої актуальності та потребує комплексного наукового обґрунтування з урахуванням кращих світових практик і сучасних економічних викликів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблематика післявоєнної економічної реконструкції широко представлена в науковій літературі та досліджується з різних теоретичних і прикладних позицій. Класичні праці присвячені аналізу повоєнного відновлення європейських економік, зокрема в контексті реалізації плану Маршалла, реконструкції промисловості та формування нових моделей економічного зростання у країнах Західної Європи [2; 4; 5]. У цих дослідженнях обґрунтовано значення зовнішньої фінансової допомоги, державного планування та координації економічної політики як ключових чинників успішної відбудови.

Окремий напрям наукових досліджень пов'язаний із вивченням досвіду післявоєнного розвитку Німеччини та Японії, де акцент робиться на ролі структурних реформ, інституційної модернізації та інтеграції у світову економіку як основи довгострокового економічного зростання [6; 8; 9]. Дослідники підкреслюють, що ефективна реконструкція передбачає не лише відновлення зруйнованої інфраструктури, а й глибоку трансформацію економічної системи.

У сучасній літературі значну увагу приділено аналізу відновлення економік країн, що постраждали від збройних конфліктів у другій половині XX – на початку XXI століття. Зокрема, у працях П. Колльєра та інших авторів розглядаються проблеми постконфліктного розвитку, ризику повторних конфліктів та роль міжнародних інституцій у забезпеченні стабілізації економіки [10; 11]. При цьому наголошується, що відновлення економіки нерозривно пов'язане з формуванням ефективних державних інститутів та забезпеченням політичної стабільності [15; 18].

Важливий внесок у розвиток теорії післявоєнної реконструкції зроблено міжнародними організаціями, зокрема Світовим банком, МВФ та ООН, які розробили концептуальні підходи до відновлення економік після конфліктів. У їхніх дослідженнях підкреслюється, що реконструкція включає не лише відбудову фізичної інфраструктури, а й відновлення соціально-економічної системи, інституцій та економічних зв'язків.

Окрему увагу сучасні дослідження приділяють концепції комплексного підходу до реконструкції, що включає економічні, соціальні та інституційні аспекти розвитку, а також враховує необхідність забезпечення стійкості економічної системи до майбутніх криз [20; 23]. Разом із тим, у новітніх наукових роботах відзначається, що традиційні моделі післявоєнного відновлення не завжди є ефективними в умовах сучасних конфліктів, що характеризуються високим рівнем невизначеності, тривалістю та складною геоекономічною динамікою.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Попри значний науковий доробок у сфері післявоєнної економічної реконструкції, у сучасних дослідженнях недостатньо уваги приділяється системній адаптації міжнародного досвіду до умов України з урахуванням специфіки повномасштабної війни, глибини економічних втрат і трансформації глобального економічного середовища.

Зокрема, потребують подальшого дослідження питання формування ефективної моделі післявоєнної реконструкції, яка б поєднувала інструменти відновлення інфраструктури, структурної модернізації економіки та інтеграції України у глобальні виробничі та інвестиційні процеси.

Недостатньо розробленими залишаються також механізми імплементації кращих міжнародних практик реконструкції з урахуванням інституційних обмежень, необхідності забезпечення макроекономічної стабільності та підвищення конкурен-

тоспроможності національної економіки в післявоєнний період.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є узагальнення міжнародного досвіду післявоєнної економічної реконструкції та обґрунтування можливостей його адаптації для формування ефективної моделі відновлення економіки України в умовах сучасних геоекономічних викликів.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечили обґрунтованість отриманих результатів та їх практичну значущість.

Зокрема, застосовано *системний підхід* – для аналізу процесів післявоєнної економічної реконструкції як цілісної багаторівневої системи [15; 18]; *порівняльний метод* – для дослідження міжнародного досвіду відновлення економік різних країн [1; 6; 8]; *структурний аналіз* – для визначення ключових елементів моделей реконструкції [5; 20]; *економіко-логічний метод* – для формування узагальнень і наукових висновків [19].

Також використано *метод узагальнення* – для систематизації наукових підходів до післявоєнної реконструкції та визначення можливостей їх адаптації до умов України [10; 23]. Інформаційною базою дослідження є аналітичні матеріали міжнародних організацій, зокрема Світового банку, МВФ та ООН, наукові праці зарубіжних і вітчизняних учених, а також сучасні дослідження у сфері міжнародної економіки та післявоєнного відновлення [21; 22; 25].

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Теоретичні засади післявоєнної реконструкції

Післявоєнна економічна реконструкція є складним багаторівневим процесом, що охоплює відновлення виробничого потенціалу, інфраструктури, інституційного середовища та економічних зв'язків держави. У науковій літературі вона розглядається не лише як етап відбудови зруйнованих активів, а як можливість здійснення глибокої структурної трансформації економіки та формування нової моделі розвитку [4; 5; 20].

Класичні підходи до післявоєнної реконструкції базуються на поєднанні державного регулювання, зовнішньої фінансової підтримки та ринкових механізмів. Зокрема, досвід повоєнної Європи свідчить, що ефективна реконструкція потребує координації економічної політики, стимулювання ін-

вестиційної активності та розвитку промислового виробництва [2; 4]. При цьому важливим є не лише відновлення довоєнного рівня виробництва, а й модернізація економічної структури з урахуванням нових технологічних та інституційних умов [5; 6].

Сучасні теоретичні підходи до післявоєнного відновлення значною мірою пов'язані з інституційною економікою, яка підкреслює визначальну роль державних інститутів у забезпеченні економічного розвитку. Як зазначається у працях провідних дослідників, ефективність післявоєнної реконструкції залежить від якості державного управління, рівня правового забезпечення, захисту прав власності та здатності держави реалізовувати економічну політику [15; 16; 18].

Важливим напрямом сучасних досліджень є концепція постконфліктного розвитку, яка розглядає реконструкцію як комплексний процес, що включає макроекономічну стабілізацію, відновлення інституцій, розвиток приватного сектора та інтеграцію у світову економіку [10; 11]. У цьому контексті особливе значення має забезпечення фінансової стабільності, створення сприятливого інвестиційного клімату та відновлення довіри економічних агентів до державних інститутів [22; 23].

Окрему увагу в сучасній економічній науці приділено концепції «Build Back Better», яка передбачає використання післявоєнної реконструкції як інструменту структурної модернізації економіки. Відповідно до цього підходу відновлення має здійснюватися з урахуванням необхідності підвищення стійкості економіки до майбутніх криз, розвитку інноваційних секторів та забезпечення сталого економічного зростання [20; 23].

Таким чином, теоретичні засади післявоєнної економічної реконструкції базуються на поєднанні класичних економічних підходів, інституційної теорії та сучасних концепцій сталого

розвитку, що дозволяє розглядати реконструкцію як стратегічний інструмент трансформації національної економіки (табл. 1).

Як видно з табл. 1, сучасні підходи до післявоєнної реконструкції еволюціонують від відновлення інфраструктури до комплексної трансформації економічних систем.

2. Міжнародний досвід післявоєнної економічної реконструкції

Міжнародний досвід післявоєнної економічної реконструкції демонструє різноманітність підходів до відновлення національних економік, що визначається як масштабом руйнувань, так і інституційними, політичними та економічними умовами розвитку держав. Найбільш показовими прикладами успішної реконструкції є повоєнне відновлення Німеччини та Японії, а також досвід постконфліктного розвитку країн Балканського регіону.

Після Другої світової війни економічне відновлення Німеччини здійснювалося на основі поєднання зовнішньої фінансової підтримки в рамках плану Маршалла та глибоких внутрішніх реформ, зокрема валютної реформи, лібералізації цін і розвитку ринкових інститутів [2; 6]. Це забезпечило швидке відновлення промислового виробництва та формування моделі соціально орієнтованої ринкової економіки.

Японія реалізувала власну модель післявоєнної реконструкції, що базувалася на активній ролі держави в координації економічного розвитку, підтримці ключових галузей і впровадженні інновацій [8; 9]. Важливим фактором стало залучення технологій, розвиток людського капіталу та інтеграція у глобальні економічні процеси, що дозволило країні досягти високих темпів економічного зростання.

Сучасний досвід післяконфліктної реконструкції, зокрема в країнах Балканського регіону,

Таблиця 1

Основні теоретичні підходи до післявоєнної економічної реконструкції

Підхід	Основний зміст	Ключові інструменти	Представники / джерела
Класичний (післявоєнна реконструкція)	Відновлення виробництва та інфраструктури	Державне регулювання, зовнішня допомога, інвестиції	[2; 4; 5]
Інституційний	Роль державних інститутів у забезпеченні розвитку	Реформи, правова система, уряд	[15; 16; 18]
Постконфліктний розвиток	Комплексне відновлення економіки після конфліктів	Макроекономічна стабілізація, міжнародна підтримка	[10; 11]
Build Back Better	Відновлення з модернізацією та підвищенням стійкості	Інновації, цифровізація, стійкість	[20; 23]

Джерело: сформовано автором на основі [2; 4; 5; 10; 11; 15; 16; 18; 20; 23].

свідчить про зростання ролі міжнародних організацій у процесах відновлення економіки. Основними інструментами виступають міжнародна фінансова допомога, інституційні реформи та інтеграція в регіональні економічні структури [13; 14]. Водночас зазначається, що ефективність реконструкції значною мірою залежить від здатності держави забезпечити стабільність, прозорість управління та ефективне використання ресурсів [10; 15].

Таким чином, міжнародний досвід післявоєнної реконструкції підтверджує, що успішне відновлення економіки базується на поєднанні зовнішньої підтримки, внутрішніх реформ і стратегічного бачення розвитку держави.

Для порівняльного аналізу моделей післявоєнної реконструкції доцільно узагальнити ключові характеристики міжнародного досвіду (табл. 2).

ристання процесу реконструкції як інструменту структурної модернізації економіки. Відповідно до цього підходу відновлення має включати розвиток інноваційних секторів, цифрову трансформацію, підвищення енергоефективності та екологічну модернізацію економіки [20].

Сучасні дослідження також підкреслюють важливість формування стійких економічних систем (*resilience*), що здатні адаптуватися до зовнішніх шоків і кризових явищ. У цьому контексті значну роль відіграє диверсифікація економіки, розвиток внутрішніх ринків та інтеграція у глобальні виробничі ланцюги [23; 24].

Окрему увагу приділяють інституційним аспектам реконструкції, зокрема підвищенню ефективності державного управління, забезпеченню прозорості використання ресурсів та зміцненню довіри до державних інститутів. У сучасних умовах

Таблиця 2

Порівняльна характеристика моделей післявоєнної економічної реконструкції

Країна / регіон	Основні інструменти	Роль держави	Роль міжнародної допомоги	Результат
Німеччина	Валютна реформа, лібералізація, інвестиції	Висока	Значна (план Маршалла)	Швидке відновлення, економічне зростання
Японія	Індустріальна політика, технологічний розвиток	Висока	Помірна	Структурна модернізація, технологічний прорив
Балкани	Інституційні реформи, міжнародні програми	Середня	Висока	Повільніше відновлення, залежність від допомоги

Джерело: сформовано автором на основі [2; 6; 8; 9; 10; 13; 14; 15].

Як видно з табл. 2, ефективність післявоєнної реконструкції визначається не лише обсягами фінансової допомоги, а й якістю інституційного середовища та здатністю держави реалізовувати структурні реформи.

3. Сучасні підходи до післявоєнної економічної реконструкції

У сучасних умовах розвитку міжнародної економіки підходи до післявоєнної реконструкції зазнають суттєвої трансформації, що пов'язано з ускладненням глобальних економічних процесів, посиленням гео економічних ризиків та необхідністю забезпечення стійкості економічних систем. На відміну від класичних моделей, сучасні підходи орієнтовані не лише на відновлення зруйнованої інфраструктури, а й на формування нової економічної архітектури, здатної забезпечити довгострокове зростання [20; 23].

Одним із ключових сучасних підходів є концепція «Build Back Better», яка передбачає вико-

саме інституційна спроможність держави визначає ефективність реалізації програм відновлення та залучення інвестицій [15; 18].

Отже, сучасні підходи до післявоєнної реконструкції характеризуються переходом від відновлення до трансформації економіки, що передбачає поєднання інноваційного розвитку, інституційних реформ і забезпечення економічної стійкості.

Для узагальнення сучасних підходів до післявоєнної реконструкції доцільно систематизувати їх ключові характеристики (табл. 3).

Як видно з табл. 3, сучасні підходи до післявоєнної реконструкції орієнтовані на формування інноваційної, стійкої та інтегрованої у світову економіку моделі розвитку.

4. Адаптація міжнародного досвіду післявоєнної реконструкції до умов України

Адаптація міжнародного досвіду післявоєнної економічної реконструкції до умов України є

Сучасні підходи до післявоєнної економічної реконструкції

Підхід	Основний зміст	Ключові напрями	Очікуваний ефект
Build Back Better	Відновлення з одночасною модернізацією	Інновації, цифровізація, зелена економіка	Підвищення конкурентоспроможності
Resilience (стійкість)	Формування здатності до адаптації	Диверсифікація, управління ризиками	Зменшення впливу криз
Інституційний розвиток	Підвищення ефективності управління	Реформи, прозорість, уряд	Зростання інвестиційної привабливості
Інтеграційний підхід	Включення у глобальні економічні процеси	GVC, міжнародна торгівля	Розширення економічних можливостей

Джерело: сформовано автором на основі [15; 18; 20; 23; 24].

складним завданням, що потребує врахування як глобальних економічних тенденцій, так і специфіки національної економіки, зумовленої наслідками повномасштабної війни. На відміну від історичних прикладів післявоєнного відновлення сучасні умови характеризуються високим рівнем геоекономічної нестабільності, трансформацією глобальних виробничих ланцюгів та зростанням конкуренції за інвестиційні ресурси [23; 24].

Важливою передумовою ефективної реконструкції економіки України є поєднання класичних інструментів післявоєнного відновлення із сучасними підходами, зокрема концепцією «Build Back Better», що передбачає структурну модернізацію економіки, розвиток інноваційних секторів та забезпечення стійкості економічної системи [20].

З урахуванням міжнародного досвіду до ключових напрямів адаптації можна віднести: проведення інституційних реформ, спрямованих на підвищення ефективності державного управління та забезпечення прозорості економічних процесів; активізацію залучення міжнародних інвестицій та фінансової допомоги; відновлення та модернізацію інфраструктури; розвиток експортно-орієнтованих галузей та інтеграцію у глобальні виробничі ланцюги [15; 18; 25].

Особливого значення набуває формування ефективної інституційної архітектури відновлення, яка забезпечує координацію дій держави, бізнесу та міжнародних партнерів. У цьому контексті важливим є створення умов для підвищення довіри до державних інститутів, що є необхідною передумовою залучення інвестицій та реалізації програм реконструкції [16; 26].

Водночас адаптація міжнародного досвіду повинна враховувати специфічні виклики, з якими стикається Україна, зокрема високий рівень воєнних ризиків, обмеженість внутрішніх фінансових

ресурсів та необхідність швидкого відновлення економічної активності. Це зумовлює потребу у формуванні гнучкої та комплексної моделі післявоєнної реконструкції, орієнтованої на довгостроковий розвиток та інтеграцію в міжнародну економіку.

Для узагальнення напрямів адаптації міжнародного досвіду до умов України доцільно систематизувати їх ключові характеристики (табл. 4).

Як видно з табл. 4, ефективна адаптація міжнародного досвіду до умов України передбачає комплексне поєднання інституційних, інвестиційних та інноваційних інструментів економічної політики.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження узагальнено міжнародний досвід післявоєнної економічної реконструкції та визначено ключові підходи до формування ефективної моделі відновлення економіки. Встановлено, що успішна реконструкція базується на поєднанні зовнішньої фінансової підтримки, внутрішніх структурних реформ та ефективного державного управління, що підтверджується досвідом повоєнного розвитку Німеччини, Японії та інших країн.

Доведено, що сучасні підходи до післявоєнної реконструкції характеризуються переходом від відновлення до трансформації економіки, що передбачає впровадження інновацій, цифровізацію, розвиток стійких економічних систем та інтеграцію у глобальні виробничі ланцюги. Особливого значення набуває концепція «Build Back Better», яка забезпечує не лише відновлення, а й модернізацію економіки.

Обґрунтовано, що для України ключовими напрямами післявоєнної реконструкції є проведення інституційних реформ, активізація інвестиційної діяльності, відновлення та модернізація інфраструктури, а також інтеграція у світову економіку. При цьому ефективність реалізації зазначених напрямів залежить від здатності держави

Таблиця 4

Напрями адаптації міжнародного досвіду післявоєнної реконструкції до умов України

Напрямок	Зміст	Очікуваний результат
Інституційні реформи	Підвищення ефективності державного управління, боротьба з корупцією	Зростання довіри та інвестиційної привабливості
Інвестиційна політика	Залучення міжнародних інвестицій та фінансової допомоги	Відновлення економічної активності
Інфраструктурна модернізація	Відбудова та оновлення транспортної, енергетичної інфраструктури	Підвищення продуктивності економіки
Інтеграція у світову економіку	Участь у глобальних виробничих ланцюгах, розвиток експорту	Розширення економічних можливостей
Інноваційний розвиток	Розвиток технологій, цифровізація, зелена економіка	Формування конкурентної економіки

Джерело: сформовано автором на основі [15; 16; 18; 20; 23; 25; 26].

забезпечити прозорість управління, стабільність економічного середовища та ефективне використання міжнародної допомоги.

Визначено, що адаптація міжнародного досвіду до умов України потребує комплексного підходу з урахуванням сучасних геоекономічних викликів, воєнних ризиків та структурних особливостей національної економіки. Це зумовлює необхідність формування гнучкої та стратегічно орієнтованої моделі післявоєнного розвитку, спрямованої на забезпечення довгострокового економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності держави. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

- Eichengreen B. The European Economy since 1945: Coordinated Capitalism and Beyond. Princeton : Princeton University Press, 2007. 495 p.
- Hogan M. J. The Marshall Plan: America, Britain and the Reconstruction of Western Europe, 1947–1952. Cambridge : Cambridge University Press, 2009. 482 p. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511583728>
- De Long J. B., Eichengreen B. The Marshall Plan: History's Most Successful Structural Adjustment Program. *NBER Working Paper*. 1991. No. 3899. DOI: <https://doi.org/10.3386/w3899>
- Milward A. S. The Reconstruction of Western Europe 1945–1951. Berkeley : University of California Press, 1984. 527 p.
- Crafts N., Toniolo G. Economic Growth in Europe since 1945. Cambridge : Cambridge University Press, 2010. 387 p. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511758683>
- Abelshauser W. The Dynamics of German Industry: Germany's Path toward the New Economy and the American Challenge. New York : Berghahn Books, 2005. 176 p. DOI: <https://doi.org/10.3167/9781845450724>
- Tooze A. The Wages of Destruction: The Making and Breaking of the Nazi Economy. London : Penguin Books, 2008. 799 p.
- Dower J. W. Embracing Defeat: Japan in the Wake of World War II. New York : W. W. Norton & Company, 2000. 688 p.
- Nakamura T. The Postwar Japanese Economy: Its Development and Structure. Tokyo : University of Tokyo Press, 1981. 277 p.
- Collier P. The Bottom Billion: Why the Poorest Countries Are Failing and What Can Be Done About It. Oxford : Oxford University Press, 2007. 224 p.
- Collier P. Wars, Guns, and Votes: Democracy in Dangerous Places. New York : Harper Perennial, 2010. 272 p.
- From Conflict to Recovery in Africa / T. Addison (ed.). Oxford : Oxford University Press, 2003. 314 p. DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199261031.001.0001>
- Bosnia and Herzegovina: Post-Conflict Reconstruction and the Transition to a Market Economy – An OED Evaluation of World Bank Support. World Bank. Washington, DC : World Bank, 2004. URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/415151468742482736>
- States of Fragility 2022. OECD. Paris: OECD Publishing, 2022. 113 p. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/09/states-of-fragility-2022_9ee73e08/c7fedf5e-en.pdf
- Fukuyama F. State-Building: Governance and World Order in the 21st Century. Ithaca : Cornell University Press, 2004. 160 p.
- Acemoglu D., Robinson J. A. Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity and Poverty. New York : Crown Publishing, 2013. 544 p.
- Besley T., Persson T. Pillars of Prosperity: The Political Economics of Development Clusters. Princeton : Princeton University Press, 2011. 432 p.
- North D., Wallis J., Weingast B. Violence and Social Orders. Cambridge : Cambridge University Press, 2012. 346 p.

19. Rodrik D. One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions, and Economic Growth. Princeton : Princeton University Press, 2009. 280 p.
20. Hallegatte S. et al. Building Back Better: Achieving Resilience through Stronger, Faster, and More Inclusive Post-Disaster Reconstruction. Washington, DC: World Bank, 2018.
DOI: <https://doi.org/10.1596/29867>
21. Post-Conflict Economic Recovery: Enabling Local Ingenuity. UNDP. New York : UNDP, 2008. URL: <https://www.undp.org/publications/crisis-prevention-and-recovery-report-2008-post-conflict-economic-recovery-enabling-local-ingenuity>
22. Gupta S. et al. Rebuilding Fiscal Institutions in Post-conflict Countries. IMF. Washington, DC : International Monetary Fund, 2005. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/nft/op/247/op247.pdf>
23. World Cities Report 2022: Envisaging the Future of Cities. UN-Habitat. Nairobi : UN-Habitat, 2022. URL: https://unhabitat.org/sites/default/files/2022/06/wcr_2022.pdf
24. Andrienko D. et al. Report on Damages to Infrastructure from the Destruction Caused by Russia's Military Aggression against Ukraine. Kyiv School of Economics. Kyiv: KSE Institute, 2024. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/02/KSE_Damages_Report-November-2024---ENG.pdf
25. Third Ukraine Rapid Damage Assessment (RDNA3). February 2022 – December 2023. Washington, DC : World Bank, 2024. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099022224203521608/pdf/P180174175f9ac052185d8138bedcf86e7a.pdf>
26. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment. European Commission. Brussels : European Commission, 2023. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1852
27. Andrienko D. et al. Report on Losses as a Result of Russia's Military Aggression against Ukraine. Kyiv School of Economics. Kyiv : KSE Institute, 2024. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/10/30.09.24_Losses_Report-eng.pdf
28. A Blueprint for the Reconstruction of Ukraine. CEPR. London : CEPR Press, 2022. URL: <https://cepr.org/publications/books-and-reports/blueprint-reconstruction-ukraine>
29. Herbst J. E., Khakova O., Lichfield Ch. Reconstructing Ukraine at War: The Journey to Prosperity Starts Now. Atlantic Council. Washington, DC : Atlantic Council, 2024. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/reconstructing-ukraine-at-war-the-journey-to-prosperity-starts-now/>
30. Human Development Report 2023/2024: Breaking the Gridlock – Reimagining Cooperation in a Polarized World. United Nations Development Programme (UNDP). New York : UNDP, 2024. URL: <https://hdr.undp.org/system/files/documents/global-report-document/hdr2023-24reporten.pdf>

REFERENCES

- Abelshauser W. (2005). *The Dynamics of German Industry: Germany's Path toward the New Economy and the American Challenge*. Berghahn Books.
<https://doi.org/10.3167/9781845450724>
- Acemoglu D. & Robinson J. A. (2013). *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity and Poverty*. Crown Publishing.
- Addison T. (2003). *From Conflict to Recovery in Africa*. Oxford University Press.
<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199261031.001.0001>
- Andrienko D. (2024). Report on Losses as a Result of Russia's Military Aggression against Ukraine. KSE Institute. https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/10/30.09.24_Losses_Report-eng.pdf
- Andrienko D. (2024). Report on Damages to Infrastructure from the Destruction Caused by Russia's Military Aggression against Ukraine. KSE Institute. https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/02/KSE_Damages_Report-November-2024---ENG.pdf
- Besley T. & Persson T. (2011). *Pillars of Prosperity: The Political Economics of Development Clusters*. Princeton University Press.
- CEPR Press. (2022). A Blueprint for the Reconstruction of Ukraine. <https://cepr.org/publications/books-and-reports/blueprint-reconstruction-ukraine>
- Collier P. (2010). *Wars, Guns, and Votes: Democracy in Dangerous Places*. Harper Perennial.
- Collier P. (2007). *The Bottom Billion: Why the Poorest Countries Are Failing and What Can Be Done About It*. Oxford University Press.
- Crafts N. & Toniolo G. (2010). *Economic Growth in Europe since 1945*. Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511758683>
- De Long J. B. & Eichengreen B. (1991). The Marshall Plan: History's Most Successful Structural Adjustment Program. *NBER Working Paper*, 3899.
<https://doi.org/10.3386/w3899>
- Dower J. W. (2000). *Embracing Defeat: Japan in the Wake of World War II*. W. W. Norton & Company.
- Eichengreen B. (2007). *The European Economy since 1945: Coordinated Capitalism and Beyond*. Princeton University Press.
- European Commission. (2023). *Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1852
- Fukuyama F. (2004). *State-Building: Governance and World Order in the 21st Century*. Cornell University Press.
- Gupta S. (2005). Rebuilding Fiscal Institutions in Post-conflict Countries. *International Monetary Fund*. <https://www.imf.org/external/pubs/nft/op/247/op247.pdf>
- Hallegatte S. (2018). *Building Back Better: Achieving Resilience through Stronger, Faster, and More Inclusive Post-Disaster Reconstruction*. World Bank.
<https://doi.org/10.1596/29867>

- Herbst J. E., Khakova O. & Lichfield Ch. (2024). Reconstructing Ukraine at War: The Journey to Prosperity Starts Now. *Atlantic Council*. <https://www.atlantic-council.org/in-depth-research-reports/report/reconstructing-ukraine-at-war-the-journey-to-prosperity-starts-now/>
- Hogan M. J. (2009). *The Marshall Plan: America, Britain and the Reconstruction of Western Europe, 1947–1952*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511583728>
- Milward A. S. (1984). *The Reconstruction of Western Europe 1945–1951*. University of California Press.
- Nakamura T. (1981). *The Postwar Japanese Economy: Its Development and Structure*. University of Tokyo Press.
- North D., Wallis J. & Weingast B. (2012). *Violence and Social Orders*. Cambridge University Press.
- OECD Publishing. (2022). *States of Fragility 2022*. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/09/states-of-fragility-2022_9ee73e08/c7fedf5e-en.pdf
- Rodrik D. (2009). *One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions, and Economic Growth*. Princeton University Press.
- Tooze A. (2008). *The Wages of Destruction: The Making and Breaking of the Nazi Economy*. Penguin Books.
- UNDP. (2008). *Post-Conflict Economic Recovery: Enabling Local Ingenuity*. <https://www.undp.org/publications/crisis-prevention-and-recovery-report-2008-post-conflict-economic-recovery-enabling-local-ingenuity>
- UNDP. (2024). *Human Development Report 2023/2024: Breaking the Gridlock – Reimagining Cooperation in a Polarized World*. <https://hdr.undp.org/system/files/documents/global-report-document/hdr2023-24reporten.pdf>
- UN-Habitat. (2022). *World Cities Report 2022: Envisaging the Future of Cities*. https://unhabitat.org/sites/default/files/2022/06/wcr_2022.pdf
- World Bank. (2004). *Bosnia and Herzegovina: Post-Conflict Reconstruction and the Transition to a Market Economy – An OED Evaluation of World Bank Support*. <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/415151468742482736>
- World Bank. (2024). *Third Ukraine Rapid Damage Assessment (RDNA3)*. February 2022 – December 2023. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099022224203521608/pdf/P180174175f9ac052185d8138bedcf86e7a.pdf>
- Дослідження не отримувало зовнішнього фінансування. Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Інструменти ШІ в підготовці цієї роботи не використовувались.
- Стаття надійшла до редакції / Received: 05.06.2026
Статтю прийнято до публікації / Accepted: 18.06.2026
Оприлюднено / Published: 30.07.2026

UDC 327, 339.92, 338.2
JEL: F02; F15; O52; P33
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-6-58-67>

EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES AS A DRIVER OF STRUCTURAL MODERNIZATION OF UKRAINE'S ECONOMY

©2026 SHEKETA YE. YU., KAZIUKA N. P., HUMENIUK V. V., FENYN V. V., YURKIV A. V.

UDC 327, 339.92, 338.2
JEL: F02; F15; O52; P33

Sheketa Ye. Yu., Kaziuka N. P., Humeniuk V. V., Fenyn V. V., Yurkiv A. V. European Integration Processes as a Driver of Structural Modernization of Ukraine's Economy

This article examines the impact of European integration processes on the structural modernization of Ukraine's economy amid the full-scale war and postwar recovery. The relevance of this study stems from the need to identify efficient mechanisms for transforming the national economy as integration with the European Union deepens, while simultaneously overcoming the consequences of military aggression by the Russian Federation. Despite a significant number of scholarly works on the issues of European integration, the comprehensive impact of European integration processes on structural changes in Ukraine's economy – taking into account institutional, digital, investment, and environmental factors – remains insufficiently explored. The aim of the study is to substantiate the theoretical and methodological foundations and practical directions of the structural modernization of Ukraine's economy in the context of European integration processes, as well as to identify priorities for State policy aimed at enhancing the competitiveness of the national economy. The methodological basis of the work consists of methods of analysis and synthesis, systemic and comparative approaches, and the synthesis of scientific sources, statistical data, regulatory acts, and the results of contemporary research in the field of European integration. The study found that European integration serves as a key driver of Ukraine's economic structural modernization through the harmonization of legislation with EU standards, the development of foreign trade, the attraction of investment, the adoption of innovative technologies, and the strengthening of the State's institutional capacity. It has been demonstrated that the full-scale war, despite significant economic losses, the destruction of industrial infrastructure, and a decline in investment activity, simultaneously accelerated integration processes and deepened Ukraine's economic interaction with the European Union. Priority areas for structural transformation have been identified, including industrial modernization, the development of a high-value-added agricultural sector, the digitalization of the economy, support for the IT sector, energy transition, and the implementation of sustainable development principles. The necessity of adapting Ukrainian enterprises to EU requirements in the areas of decarbonization, ESG criteria, and the CBAM mechanism is substantiated. It is also found that institutional weakness, corruption risks, demographic losses, and limited financial